

BIHOTZ HANDIA DUEN IKASTOLA

Arberoan komunikazio ez
bortitzak egituratzen du
ikastolaren dinamika osoa

 JENDARTEA / Idoia ERASO

Duela hamar urte Donamartirin ikastola sortu zutenetik Marshall Rosenbergekin sortutako komunikazio ez bortitza dute oinarri. Teknikak garatzen joan dira, bereziki ikasle kopuruaren handitzeari aurre egiteko, bostetik 70 izatera pasa baitira denbora horretan. Bihotz handia eta enpatiaren hizkuntza ardatz dituen Lepe jirafa dute gidari.

Komunikazio ez bortitza tresna soil bat baino gehiago da, gizarte baketsu eta zoriontsu bat eraikitzeko bidea izaten

ahal da», azaldu du Maialen Etxart Nafarroa Behereko Arberoa eskualdeko ikastolako zuzendariak. Hori lortzeko bidea horrela definitu du: «Gure bizitzak esku artean hartuz eta autokontziente izanez, gure-

Seaskako ikastolen federazioaren baitan dago Donamartirikoa. Bertan 3 eta 11 urte arteko haurrak hartzen dituzte, inguruko herrietatik heldutakoak.
Bob EDMÉ

tzat eta besteentzat ona dena xerkatuz. Zer balio du gu zoriontsu izateak ondokoa ez baldin bada? Denak osotasun beraren barne gara».

Ongizatea da helburua, eta komunikazio ez bortitza da gizatzen dituen tresna. Pedagogiari dagokionez, hainbat iturritatik edaten dute, eta esperimentatzen joaten dira. Hiruzpalau asteko proiektuak egiten dituzte, ikasgai guztiak gai baten inguruan antolatuz. Gaiak, irakasleek gain, ikasle eta gurasoek ere proposa ditzakete.

Komunikazio ez bortitza zer den galdetuta, «norberak bere burua ezagutzeko tresna eta filosofia» bat dela erran du zuzendariak. «Ikasten baduzu zure burua ezagutzen, hobeki ulertzen badituzu zure mugak eta jarrerak, hobeki komunikatzen ahalko dituzu, eta ho-

beki ulertuko dituzu bestearenak». Hala, ikastolaren eremuan «ongizate nahia denentzat» dela azpimarratu du, horren baitan ikasleekin batera, irakasle, laguntzaile eta gurasoak sartuz.

LEPE JIRAFa

Marshall Rosenberg estatubatuarak 1960ko hamarkadaren hastapenean sortu zuen komunikazio prozesua oinarri dute ikastolan. Rosenbergekin hainbat animalia hartu zituen kontzeptu eta komunikazio eren metafora gisa. Jirafa da pertsonaia erreferentea, lurrean bizi diren animalien artean bihotz handiena duelako, eta lepoa luzea daukanez gertaerakiko distantzia har dezakeelako. Ikastolan pertsonaia horri Lepe izena jarri diote, eta ikastolako artekaria da, norbaitek tartekaritza lan hori

Lepe jirafak «zoriontsua izaten eta munduan diren kalapitak konpontzen laguntzen du».
Astero bi haurri Lepe izatearen ardura ematen zaie, eta artekaritza lana egiten dute

Gatazkak konpontzeko lau urrats daude: gertatu dena «objektiboki» argitu, sentitzen dena erran, hori sentitzeko eskas den beharra zein den atzeman eta beharra asetzeko eskaera egin

egiten duenean ere, une horretako Lepe erraten diote. Astero Lepe izatearen ardura haur batek edo bik hartzen dute, eta, arazo bat badelarik, haurrak berarengana joaten ahal dira; xedea beste haurrei mintzatzeko aukera ematea da.

Leperen hizkuntza hitz egiteak «zoriontsu izaten laguntzen» duela baieztatu dute haurrek, baita «munduan diren kalapitak konpontzen la-

guntzen» duela ere. Horren aurrean otsoen hizkuntza dago; «haserrea oinarri hartuta, kalapitak, irainak, bortizkeria...» sortzen dituen da, hau da, komunikazio ez enpatikoa. Bestalde, dortoka ere ageri da, bidea barneratzeko zaila dela aditzera eman baina poliki eta urratsez urrats lor daitekeela ulertaraziz. Eta olagarroak erakusten du eremu ezberdinetan partekatuak garela.

«Sentimendu bakoitza oparibat da, bizirik gaudela adierazten du, beharrezkoak dira bizitzeko. Atseginak direnean behar bat edo gehiago bete direla esan nahi du, eta, ezatseginak direnean, behar bat edo gehiago ez direla bete», azaldu du Exte Oihenart ikastolako irakasleak. Baieztapen hori baliabideak plantan ezartzeko oinarritzko filosofia da. Eta zehaztu du: «Tresna baino lehenago ja-

rrera aldaketa izan da niretzat, eta erabiltzen ditugun baliabideen artean artekaritza da horietako bat».

BALIABIDEAK

Gatazkak konpontzeko tresnen artean, garrantzi handia dauka biltzar borobilak. Edonork deitzen ahal du, eskaera egin eta arazoa konpontzeko nortzuk izatea nahiko luken eskatzen du, «errazleak». Hiru pertsona edo ikastola osoa izan daitezke biltzarrean.

Konponbiderako bidean lau urrats daude, lehenik eta behin, gertatu dena «objektiboki» argitzea, kanpotik kame- ra batekin ikusi izan balitz bezala kontatuz. «Arraformulaztea da xedea, batek erran eta besteak errepikatu bere hitzekin. Entzuna izate hutsarekin batzuetan berehala lasaitasuna lortzen da, eta konponbidea ez da urrun orduan», azaldu du irakasleak. Bigarren urratsa sentitzen dena zer den erratea da, eta, hirugarrena, sentimendu hori izateko eskas dugun behar hori zein den atzematea. Laugarrena da behar edo nahi hori asetzeko eskaera egitea norberak bere bu-ruari edo besteei.

«Hasieratik deliberatu genuen zigorrak ez ezartzea, ez baita ez gaizki ez ongi. Komunikazio ez bortitzaren arabera, gertakari bat izan da, bada, zu eta ni nola sentitu garen ikusi eta horrekin zer egin dezakegun ikusten da. Horrelakoetan zigorrak ez du zentzurik, elkarrekin nola konpondu baizik», argitu du Etxartek.

Bestalde, Sentimenduen Xokoa ere bada, ikastolako kide guztientzat baliagarria izan daitekeena. Gela bakoitzean bada bat, eta modu librean erabil daiteke sentimenduak adierazi ahal izateko. Bertan

«LEPE ARBEROAN» FILMA, IKASTOLARI BURUZ

“Lepe Arberoan, komunikazio ez bortitza bizitzen” dokumentala egin zuen iaz Itziar Bastarrika Madinabeitiak. 2016ko udaberrian ikastolan egun batzuk iragan zituen grabaketa taldeak, eta hortik ateratako irudiekin filma egin zuten. Irakasleen eta haurren testigantzak agertzen dira bertan, baita haurren azalpenak ere. Eguneroko ikastolako bizitzan komunikazio ez bortitzari lotuta emandako egoerak ere erakusten dituzte. Lepe jirafa eta bere lagunak ere marrazki bizidunetan agertzen dira komunikazio prozesuaren oinarriak emanez, ikasleen hitzekin lagunduta.

Behin proiektua gauzatuta, ikus-entzunezkoaren promoziorik egiten ari ez badira ere, Ipar Euskal Herriko ikastoletan ezagutzera ematen ari da. Hala, filmaren proiektzioarekin batera hainbat aurkezpen egitera gonbidatu dituzte irakasleak. «Gure aldetik ez dugu lanik egiten zabaltzeko, ez da gure xedea, eta ez dakigu egiten ere, baina, jendeak deitzen gaituelarik, joaten gara», azaldu du Exte Oihenart irakasleak.

sentimenduen ortzadarra eta beharren zuhaitza daude, haurrek momentuan sentitzen dutena errazago agerrarazteko. Gainera, bertara hurbilduta haurren artean «kooperazioa naturalki» sortzen dela nabarmendu dute irakasleek. Hana da ere, kezkak adierazteko ontzia, hitzak sekretuan gordetzen dituen.

Astean behin eskertze uneak egiten dituzte, bertan, norberak bere buruari, beste norbaiti edo elementu abstraktu bati ere agertu diezaioke esker ona, biziari esaterako. «Ongizatea eman diguten ekintza konkreтуak aipa daitezke, asetako beharra eta horrek eragin digun sentimendu atsegina zehazten dira. Denentzat momentu oso atsegina izaten da», azaldu du Oihenartek.

Egiteko moldeoi esker, zentzu kritikoa garatzen da haurrengan. Horregatik, «ez dute

obeditzen zentzurik ez badiote hartzen». Hori autoritateari lotuta dago, izan ere, denak maila berean jartzen dira, nahiz eta bakoitzak bere ardurak izan. «Nortasun handiko haurrak dira, eta enpatia landua dute. Batzuetan zaila da, baina argi dugu zertarako nahi dugun gaitasun kritiko hori izatea, beraien beharrak adierazteko gai izan daitezen», nabarmendu du irakasleak.

Egungo lanak etorkizunean izan dezakeen emaitzez ere hitz egin du Oihenartek: «Enpatia txikitandik barneratuta, heldutasunean izango dituzten harremanetan lagunduko duela espero dut, gauzak ezberdinki ikusten eta bizitzen».

JATORRIA

Irakaskuntza zentroan ibil-molde honek egindako bidea aurretik bertako irakaslea izandako Etxartek esplikatu

Nafarroa Behereko Arberoa eskualdeko hezkuntza zentroak interesa piztu du inguruko ikastolen artean bere ibilmolde ezberdina dela-eta.
Bob EDME

du: «Sortu genuelarik ikastola duela hamar urte, hainbat guraso bildu ziren eta nik hartu nuen lehen irakasle postua. Garaian nire lehen haurra sartu zen ikastolan, orotara, bost ziren. Komunikazio ez bortitza hautatzearen arrazoia nire ibilbidean atzeman daiteke. Ni interesatzen nintzen eredu horretaz bizi pertsonalarentzat, beraz, hastapenetik hor zen. Gero, emeki formatzen joan nintzen eta ikastolaren oinarri bilakatu da».

Izandako garapena ikusirik, zuzendaria gehien pozten duena ikastolatik kanpoko hedapena da: «Gurasoek ere ikasten dute, eta, ondorioz, haien haurrekilako harremana ere ezberdina da». Urteetako esperientziaren ondoren, egiteko molde honek izan ditza-keen mugei buruz, bakoitzak dituen «muga pertsonalak» direla nabarmendu du.